

NOVA PRAVDA

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstropje. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.
Priloga: „Tedenske slike“.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo 8 dinarjev.

Tako kulturo zavračamo!

Pred nekaj dnevi je v Varšavi, glavnem mestu Poljske, mlad ruski študent ustrelil gospoda Vojkova, ki je bil v Varšavi ruski diplomatični zastopnik. Ta študent je izjavil, da je monarhist in da se je nad Vojkovom maščeval radi tega, ker je bil Vojkov oni, ki je dal svoje časno v Jekaterinoslavu postreliti ruskega carja z vso družino. V mlademu študentu, ki živi daleč od domovine, je zavrela kri in ob pogledu na povzročitelja zločinov v Jekaterinoslavu je prijel za samokres in sprožil. Misli si je pač: kakor si ti drugim, tako drugi tebi, kdor je hodil z mečem okoli, naj bo z mečem pokončan.

Podobnih atentatov pozna svetovna zgodovina nebroj. Bili so vedno in vedno bodo. Tudi v Jugoslaviji poznamo atentate. Toda kulturni svet, ki atentatov, katerim niti človekovo življenje ni sveto, nikakor ne odobrava in jih smatra ter jih bo vedno smatral za zločin nad človekom, ki ima pač vsaj vedno pravico do življenja, vidi glavnega krivca le v atentatorju, ga aretira, postavi pred sodišče in ko mu krivdo dokaže, primerno kaznuje. Človekova kultura ne dopušča, da bi radi zločinov enega bili kaznovani povsem nedolžni in neprizadeti drugi ljudje, ki z atentatom niso imeli prav nobenih stikov. Ko so v Jugoslaviji posamezni atentatorji hoteli z atentati pripomoči k zmagi komunizma in so priznali, da so zločin izvršili v imenu in za idejo komunizma, so bili atentatorji aretirani in kaznovani, toda neprizadetim drugim pristajšem komunizma se ni skrivil las. Tako postopa država, o kateri se trdi, da ni kulturna in da je reakcionarna. Naj se o njej govori karkoli hoče, enega se ji ne sme odreči: njena kultura je na tako visoki stopnji, da atentatorje kaznuje po veljavnih zakonih in da radi zločina enega ne organizira in ne povzroča krvavih pokoljev nad nedolžnimi. Veliko je pogrešk v naši državi in marsikatera ostra kritika je upravičena. Toda država v glavnih smereh brez dvoma varuje značaj kulturne države. — Tako tudi biti mora. Človeški rod z vsem svojim dejanjem in nehanjem stremi po mirnem in udobnem življenju na tem svetu, stremi za bratskim sožitjem, hoče, da uravnava razmerje človeka do človeka medsebojno ljubezen, bratstvo in enakost. To stremljenje pa mora sloveti na kulturi, ako hoče, da bo rodilo uspehe. Brez kulturnega pojmovanja vrednote človeka kot takega, ni misliti na znosno in mirno sožitje; tam, kjer ni kulturnega razumevanja, je pokolj in nasilje. Enkrat izvršuje pokolje in nasilja eden, drugi drugi. In tako gre krvava veriga iz roda v rod, iz stoletja v stoletje in ni upati, da bi zasijala zarja človečnosti in boljšega življenja. Svet se pretvarja v pekel, v katerem se razni hudiči tepejo za nadoblast in v imenu te nadoblasti uganjajo satanska dejanja.

Iz ruskih poljan izžareva sopara iz jezerov krvi. Ko je pred desetimi leti po srečnem naključju in slučaju sredi najkrvavejšega divjanja svetovne vojne izbruhnila revolucija, je bilo mnogo takih, ki so bili mišljenja, da bo ista prinesla zatiranemu rusku človeku odrešenje.

Bili so v veri, da bo ruski narod pričel preživljati srečnejše dni, kar bi njegova blaga duša zaslužila. Toda živeli so v zmoti. Deset let v Rusiji divja krvavo nasilje in pod mečem tega nasilja neprestano padajo žrtve. Komunistični Židje, ki drže ruski narod v kleščah, hočejo svoj tron zavarovati z jarki same človeške krvi. Slab režim, ki se vzdržuje s takimi sredstvi. Vsa brezmejna nasilja v Rusiji dokazujejo samo eno: Komunistični režim v Rusiji si tekom dolgih desetletij ni znal utrditi tal in ni znal naroda z dejanji prepričati, da je komunistični gospodarski sistem narodu koristen. Čujemo o neprestanih aretacijah, neprestanih izbruhih nezadovoljstva med kmetijskim ljudstvom, čujemo o nezadovoljstvu med delavstvom, da so mu zabranjene stavke, da so plače nizke, da je med njim velika brezposelnost; deset let je dolga doba, zelo dolga, da so imeli sedanji rdeči gospodarji Rusije zadostno časa in skušeni, da bi mogli vse pojave nezadovoljnosti izključiti, ne z mečem in ognjem, pač pa z dobrim gospodarskim in socialnim udejstvom. Pojavi nezadovoljnosti imajo svoj globlji izvor vedno le v gospodarskih in socialnih prilikah. Poln želodec, mirno življenje nikdar ne povzroča nezadovoljnosti, vsaj ne ostrih nezadovoljnosti. Ruski komunistični imperijalisti hočejo sicer tem pojavom nezadovoljnosti dati obiležje, ki gotovo ne postojata, ali ki vsaj ni načelno in bistveno. Pravijo, da je nezadovoljnost le političnega značaja, izražena v stremljenju po strmoglavljenju komunizma in restavraciji monarhije. Gotovo, da tako stremljenje postojata, kakor pri nas postojata stremjenje po

republiki itd. Toda, ako tako politično stremljenje ne dobiva svoje hrane iz gospodarske in socialne nezadovoljnosti, ni nevarno in bo ostalo brez uspeha. Nikakor pa ni tako nevarno, da bi zahtevalo najbolj krvave protiukrepe in zločine najgusnejše vrste.

Umor poslanika Vojkova je moskovska vlada porabila, da potencira svoj teror in svoje nasilje in da celemu svetu pokaže, da ji je vsaka civilizacija tuja. Brez sodne razprave, brez najmanjših zaslišanj je pustila ustreliti 20 oseb, ki so ječale že po več mesecev v ječah, osumljene, da vodijo monarhistično propagando. Par ljudi je sklenilo končati življenje 20 osebom, ki malo drugače gledajo v svet in presoajo gospodarske prilike drugače, kakor je to moskovskim gospodom všeč. To je bil zločin, kakršnih zgodovina ne pozna in dasi je ruski narod na tem zločinu nedolžen, bo moral ta madež posurovelosti in satanske krutosti nositi skozi vse veke na sebi. Ustreljeni so bili že več mesecev v ječi, stika z zunanjim svetom niso imeli, za debelim zidovjem moskovskih ječ so čakali mirno na svojo usodo. Naravno, da z umorom v Varšavi niso imeli prav ničesar skupnega. In vendar so morali biti ustreljeni — po želji dveh, treh oseb. Ves svet se zgraža nad tem dejanjem. Kulturni rod mora priti do prepričanja, da moskovski Židje uživajo strast in veselje, ako gledajo človeka umirati v njegovi lastni krvi. To je zločinska strast, ki mora vzbuditi gnev in odpor v vsakem, ki nosi ime človeka. Ruske ječe se polnijo, kakor so se polnile za časa carizma. To ni napredek!

Tako kulturo delavstvo najodločneje zavrača, ker se zaveda, da napredek, ki brodi po krvi, ni napredek.

Delavske konvencije.

Velevažna pridobitev vojne je mednarodni urad dela, potom katerega so mogoče precejšnje pridobitve tudi v reakcionarnih državah. Ustanovitve tega urada je prenesla delavsko borbo iz ulice za diplomatsko mizo in so mogoči lepi uspehi, ako ima delavstvo vestne in spretno voditelje, podkovane v vseh narodnogospodarskih vprašanjih. Mednarodni urad dela je organizacija Društva narodov in je nje pomen razviden iz uvoda XIII. dela Versajske pogodbe, ki se glasi:

«Ker je Društvu narodov cilj vzpostavitev svetovnega miru, in ker se tak mir lahko vzpostavi samo na podlagi družabnega prava; ker obstojajo pogoji dela, kateri, storeč mnogim ljudem krivico, povzročajo bedo, pomanjkanje in nezadovoljstva, ki utegnejo ogroziti svetovni mir in splošno slovo; in ker je poboljšanje takih razmer neobhodno potrebno: kakor n. pr. urejanje delovnega časa, uvedba maksimalnega dnevnega in tedenskega delovnega časa, regulacija ponudbe ročnega dela, pobijanje nezaposlenosti, zamenjave zadostne mezde za dostojno življenje, zavarovanje delavcev zoper bolezen in nezgode, zaščita dece, mladeži in ženstva, mirovina za starost in onemoglost, zaščita delavcev v tujini, priznavanje načela o svobodi združenja,

osnovanje poklicnih in strokovnih učilišč, in druge slične mere; ker ustvarja neosnovanje človekoljubnih delovnih pogojev od strani katerekoli države le zapreke naporom drugih držav, voljnih, da zboljšajo položaj svojega delavstva; zato Visoke stranke pogodnice, navdahnjene s čustvi pravde in človečnosti ter z željo, da zagotovijo trajni svetovni mir, sporazumno sklenejo . . . » V nadaljnjem so navedene podrobnosti organizacije mednarodnega urada dela, katere članica je tudi naša država kot članica Društva narodov, in sicer daje smer dela mednarodnemu uradu dela vsakoletna konferenca, ki predstavlja suvereno oblast in h kateri delegira vsaka država-članica organizacije, brez ozira na svojo velikost, po 4 predstavnike: dva sta vladna odposlanca in dva se imenujeta po dotični vladi dogovorno in soglasno z organizacijami, ki najbolje predstavljajo tamošnje delodajalce in delavce: t. j. eden kot odposlanec delodajalcev in drugi delojemalcev. Vsi načrti konvencij, ki so izglasovani na konferencah z dvetretjinsko večino, se morajo predložiti raznim parlamentom ali drugim pristojnim oblastvom v svrhu sprejema tekom 12 mesecev, a v primeru izjemnih okoliščin najdalje v roku 18 mesecev.

Čemu ta razlaga, bi se znal kdo vprašati, ki so mu stvari itak znane. Odgovor je kratek: Zato, da se vidi, v koliko smo pri nas napredovali, na podlagi te pridobitve vojne. «Uradni list» z dne 28. maja t. l. šteje 58 prinaša zakon o konvencijah, ki jih je sprejela narodna skupščina v Beogradu dne 26. novembra 1926, na podstavi člena 389. versailleske mirovne pogodbe z dne 28. junija 1919. in katere so bile sklenjene na mednarodnih konferencah dela l. 1919. v Washingtonu, leta 1920. v Genovi in leta 1921. in 1925. v Ženevi. In sicer pridejo v poštev 1.) Projekt konvencije o brezposelnosti, 2.) Projekt konvencije o zaposlovanju žen pred porodom in po porodu, 3.) Projekt konvencije o nočnem delu žen, 4.) Projekt konvencije, s katero se določa minimum let starosti za sprejemanje otrok v industrijska dela, 5.) Projekt konvencije o nočnem delu otrok v industriji, 6.) Projekt konvencije, s katero se določa minimum let starosti za sprejemanje otrok v pomorska dela, 7.) Projekt konvencije o uporabljanju tedenskega odmora v industrijskih podjetjih, 8.) Projekt konvencije, ki določa minimum let starosti za prejemanje mladeničev v delo za skladiščne delavce ali kurjače na ladjah, 9.) Projekt konvencije o obveznem zdravniškem pregledu otrok in mladeničev, zaposlenih na ladjah, 10.) Projekt konvencije o zavarovanju zoper nezgode pri delu, 11.) Projekt konvencije o zavarovanju zoper profesionalne bolezni, 12.) Projekt konvencije o enakem postopanju z inozemskimi in domačimi delavci glede zavarovanja zoper nezgode pri delu. Odredbe teh konvencij bi morale stopiti v veljavo že davno, ako bi se poprej ratificirale. In sicer prva konvencija dne 1. julija 1921., 2., 3., 4., 5. in 6. konvencija dne 1. julija 1922., 7., 8. in 9. konvencija dne 1. januarja 1924. in 10., 11. in 12. konvencija dne 1. januarja 1927. Torej so zakasnele celo zadnje tri, kaj šele prvih 9, ki so čakale na odobrilu našega parlamenta že od leta 1919. oziroma 1920. Pomisliti nam je na škodo, ki jo je radi tega utrpelo naše delavstvo. Toda kljub vsemu, imenovane konvencije so sedaj vendarle pod streho in bo njihovih dobrot deležno naše delavstvo. Ta mednarodna pridobitev pa nas mora podžgati k nadaljnjemu delu. Predvsem pa je potrebno, da se čuva nad točno izvedbo ratificiranih konvencij, ki so postale zakon, da ne bodo ostale samo na papirju. Vsi, ki se bavijo z delavskim vprašanjem, morajo biti v posesti zakona o gornjih konvencijah, da lahko čuvajo nad

njihovo izvedbo. V koliko je naše delavstvo s temi konvencijami pridobila na socialnopolitičnem polju, o tem pa ob drugi priliki.

★

Faktor dela — evangelij življenja.*

I.

Faktor dela znači v najširšem pomenu besede v prostoru brezmejnost, a v času večnost, ker je ves vesmir z brezštevilnimi solnci in planeti od nekdaj v trajnem gibanju in delu. Niti v zemlji, niti na zemlji, niti izven nje v nedoglednih nebesnih prostorih ne najdeš snovi ali sile, ki bi ne izvrševale kašnega opravlja. Na videz se nam pusti in prazni brezmejni prostori, v katerih krožijo velikanska nebesna telesa, dokler delujejo v teh ogromnih prostorih iz večnosti v večnost kozmične sile, ki jim pravimo svetlobni in toplotni žarki, ali privlačevanje one vesoljne ljubezni, ki jo znanost imenuje privlačnost.

A ne, da bi bil ta zakon gibanja in dela lasten morda edino neizmernim nebesnim prostorom, temveč tvori obenem bistvo in jedro najmanjših delcev materije (molekulov in atomov). Najnovejša teorija jonov in elektronov prodira baš v bistvo te veličastne resnice. Zato je neutemeljena trditev, da je kamen ali železo mrtva snov, ko je v nepretrganem vulkanskem delovanju. Oglejmo si samo nekoliko človeško telo, ko spi. Navidez to telo nepremično in zdi se nam, da v njem vse miruje. Pa vendar je danes dognano, da je v človeškem telesu vedno in brez prestanka zaposlenih na milijone delavcev, namreč mesnih, krvnih, mišičnih in kostnih celic. Ti delavci proizvajajo toploto, raznašajo po telesu hrano in omogočujejo življenje. A vsak tak droben delavec, ki ga s prostim očesom niti ne opazimo, je sam zase zopet tvornica, v kateri se kemičnim potom iz elementov dobljene hrane, zopet izdeluje na tajinstven način novo živlensko gradivo.

Zakon, ki bi najkrajše izrazil najvišji in najprvotnejši zakon brezmejnega vesmira in zakon najneznatnejših delov žive in nežive materije,

* Iz predavanja Miljenka Vidovića.

bi imel gotovo le dve besedi: gibanje — delo. In če čitamo v svetih knjigah: «V začetku je bila beseda», namreč v zmislu, da je ta beseda pomenila praznačetak in praznizvor vsega prirodnega dogajanja, potem je bila to pravi gotovo beseda, ki je bila sestavljena iz štirih glasov D - e - l - o.

Tudi filozof Heraklit je nekoliko stoletij pred Kristusom izrekel kot bistvo in zmisel vesoljstva nepobitno resnico: «pantha rei» (vse teče). In to resnico sta vsestransko pojasnili in potrdili tudi moderna fizika in kemija, le da so jo v najnovejši dobi učenjaki izrazili s krepkejšo besedo — evolucija, a Preradović jo je v lepem stilu označil: «Stalna na tom svijetu — samo mijena jest.»

Vsi izrazi, znanstveni, pesniški ali filozofski, ki se z njimi tolmači osnovni prirodni zakon, so pač sinonimi besede «delo», ker če ni dela in gibanja, potem tudi ni «pantha rei» niti evolucije, niti spremembe.

Naravno, da je človek po najnovejših znanstvenih razkritjih prav tega veličastnega znamenja celokupnega dela, spremenil marsikatero svoje mnenje o prirodi, svetu in življenju. V tem večnem delu je začela tudi smrt iskati novih oblik, ker je dejstvo, da v prirodi ni nikjer mesta za absolutno nedelo ali absolutno mirovanje, zato ne more biti mesta niti za absolutno smrt. Na ta način je torej smrt neka druga še nepoznana oblika življenja. Prav tako kakor tvori družba nekaj celotni organizem, a življenje ne neha, ko se družba razide, ker so posamezniki še ohranili svoje življenje, prav tako je tudi s človeškim organizmom. Človeški organizem je družba živih članov — jonov in elektronov, atomov in molekulov, ki žive večno, četudi je organizem razpadel. «Samo otroci in ljudje s prav ozkim duševnim obzorjem še morejo trditi, da v prirodi kaj umira ali neha v absolutnem zmislu,» je rekel tudi Empedoklo, a Giordano Bruno je for-

30 letni jubilej čehoslovaške narodne socialistične stranke.

Nobena od čeških strank ni položila na altar narodne svobode toliko žrtev, kakor narodno-socialistična stranka. Zato ima stranka s tako preteklostjo tudi zasigurno bodočnost.

Letos je poteklo 30 let, odkar je ustanovil Václav J. Klobuček narodno-socialistično stranko. Z geslom «Enakopravnost narodov, enakopravnost v narodu» je začel svoje apostolsko delo. V odločni borbi proti Avstriji in klerikalizmu, proti vsem onim, ki so bili nasprotniki svobode čehoslovaškega ljudstva, se je širilo narodno-socialistično gibanje in kmalu pokazalo velike uspehe. Narodno-socialistično stranko čaka še ogromno dela, da bo poleg politične osvoboditve dosegla tudi gospodarsko osvoboditev čehoslovaškega delovnega ljudstva. Stranka je svoj 30-letni jubilej proslavila v Pragi nad vse svečano in so slavnosti trajale od 3. do 7. junija t. l. Slavnosti se je udeležilo na tisoče in tisoče pristašev. Poleg domačih udeležencev pa so bili navzoči tudi zastopniki bratskih slovanskih sorodnih strank, predvsem Rusi, Ukrajinci, Poljaki in Jugoslovani. Jugoslovansko narodno-socialistično stranko sta zastopala načelnik NSS tovariš R. Juvan in Davorin Stopar. Vsa Praga je bila pod vtisom teh slavnostnih dni.

V petek 3. t. m. je bila

slavnostna predstava

v narodnem divadlu, kjer se je ob nabito polnem gledališču pela češka narodna opera «Libuša». Predstavi so prisostvovali voditelj in ustanovitelj stranke brat V. Klobuček, zunanji minister brat dr. E. Beneš, primator Prage dr. K. Baxa ter vsi poslanci in senatorji stranke. Jugoslovani so bili gostje v loži praškega župana. Da je predstava uspešna nad vse sijajno, ni treba niti omenjati. Vrhunec navdušenja je dosegla ob zaključku, ko Libuša poziva češki narod k bratstvu in slogi.

V soboto zjutraj so praške organizacije položile vence na grobove mrtvih strankinih bojnikov. Ob 10. uri pa se je spontano razvil spreved do Husovega spomenika na Staromestskem namesti, kjer je bil položen krasen venec v znak spoštovanja, katerega nosi v sebi vsak narodni socialist do velikega mučenika Jana Husa. Posebna deputacija je položila tudi venec na spominsko ploščo z napisi 21 čeških mož, ki so se z mučeniško smrtjo žrtvovali za svobodo češkega naroda. Končno je sledilo polaganje venca na grob neznanega vojaka,

V soboto dopoldne se je vršilo tudi v dvorani na mestnem magistratu

zborovanje stare garde,

t. j. onih pristašev, ki so že 25, odnosno 30 let v narodno-socialistični stranki. Prišli so še čili 50letniki in več še agilnih, osivelih 60- in 70letnih borec. Ob pol 11. uri je otvoril zborovanje

najstarejši brat Simonides; na njegovi levici se je nahajal br. Jiranek iz Smihova, a na desni voditelj in ustanovitelj stranke br. Václav Klobuček in poleg njega senator br. Klečak. To zborovanje je bilo nekaj posebnega. Med zborovalci je vladalo velikansko navdušenje; v svečanem razpoloženju pa, ko se je predsednik spominjal mrtvih in za svobodo padlih junakov, ni ostalo nobeno oko suho. Na tem zboru se je v prvi luči pokazala ljubezen in zvestoba pristašev do stranke. Zbor je pozdravil župan mesta Prage dr. Baxa. Glavni referat je bil poverjen senatorju br. Klečaku. Ugotovil je v svojih krasnih izjavah njih med drugim tudi to, da se je v isti dvorani pred 30 leti vršilo prvo zborovanje narodno-socialistične stranke. Ko je omenjal pozdrav prezidentu republike Masaryku in ministru dr. Benešu, je navdušenje prikipelo do vrhunca, posebno še, ko je takoj nato omenjal ime ustanovitelja Václava Klobučeka. «Nikdar Te ne zapustimo, nikdar!» je zaklical br. Klečak senatorju Klobučku in zbor je s frenetičnim aplavzom ponovno izrazil svoje zaupanje zaslužnemu voditelju. Nato je govoril najstarejši po letih br. Jiranek, nakar je dobil besedo strankin voditelj brat Václav Klobuček. Začetkoma ni mogel spregovoriti, ker so ga polile solze veselja in navdušenja. Tekom svojega govora je bil vedno in vedno prekinjen z gromovitim odobravanjem. Stara garda je zaključila svoj zbor s petjem narodne in delavske himne. Po zboru se je vršil skupni obed v dvorani «Radio» na Vinogradih.

muliral to resnico tako: «Ko pravimo, da kaj umira, označujemo s tem samo preobrazbo življenja, namreč konec ene oblike in postanek druge.» Četudi so se spreminjale v prirodnem carstvu oblike, po zakonu evolucije, bistvo vseh stvari je vendar sebi vedno istovetno, a to bistvo je delo in gibanje. In ako ima vsemir v resnici svoj evangelij, v katerem so napisani zakoni sveta in življenja, potem je na platnicah tega evangelija prostor za eno samo besedo — delo. Koliko lepih potrdil o zakonu dela nam nudi že sam človeški organizem.

Vsak organ človeškega telesa kmalu zakrčljavi in odpove, ako ne vrši svoje prirodne funkcije in ne dela. Ako bi n. pr. zvezali desno detotovo roko, da bi se ne mogla premikati, a levo bi pustili prosto za delo in gibanje, bi desna roka kmalu oslabela in ovenela, a leva bi se vedno bolj jačila in razvijala. Življenje torej, že po svojih osnovnih funkcijah in zakonih, brez dela ne more obstojati. Ni treba tu posebej naglašati, da ta fizični zakon razvoja, ki teče vzporedno z celom, velja prav tako tudi za človeško duševno življenje. Veleumi in geniji so se povzpeli do višine modrosti in vede le, če so duševno delali, intenzivno in ekstenzivno, več od drugih ljudi. Delo je prvi in osnovni zakon genija. Kakor se nauči plavač s trajno vajo plavati — in vaja ni drugo kot delo, kakor si atlet z vajo pridobi nenavadno moč, tako tudi genij z vajo svojega duha in z naporom svojih misli odkriva tajne življenja in sveta. Jasno je tedaj, da je vse, kar dviguje človeka znatno nad ostala živa bitja, namreč duševna in tehnična kultura, pridobljena samo z dolgotrajnim naporom in delom.

Na prvi stopnji razvoja, ko so pred deset ali dvajset tisočletji hodili ljudje še četveronožno in se hranili z rastlinskimi koreninami, ko so živeli še po duplih, pojem delo tako človeku kakor živalim ni bil še prav nič znan. Toda pozneje, ko je nagon združevanja začel zbliževati ljudi, se je tudi princip dela pojavil. A ta princip ni niti v naslednjih stoletjih, v mnogih krajih niti danes pridobil tistega ugleda, ki mu gre kot kozmiškemu zakonu vseh zakonov, kot prvotnemu temelju življenja. Ko bi «delo» res pravilno razumeli, bili bi mogočniki, plemiči in vojvodi prvi, ki bi z delom pokazali zmisel življenja in bistvo veselja.

Po obedu se je vršilo

slavnostno zborovanje delegatov.

Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička. Ko sta vstopila v dvorano brata Vaclav Klofač in dr. Beneš, sta bila viharno pozdravljena. Pevski zbor praških tipografov je zapel «Veno». Nato je otvoril zborovanje br. Vaclav Klofač, zopet pozdravljen z dolgotrajnim ploskanjem. Najprej je prečital brzojavni pozdrav prezidentu Masaryku in nato pozdravil slovanske goste: Viktorja Mihajloviča Černova in dr. Visarja Gurjeviča, ki sta zastopala rusko stranko socialnih revolucionarjev; Nikotarja Grigorijeva, dr. Kobilanskega in Klimenta, ki so zastopali ukrajinsko stranko socialnih revolucionarjev; Rudolfa Juvana in Davorina Stoparja, ki sta zastopala jugoslovansko narodno socialistično stranko, Akinana Ohanesa in Vardana Rubena, ki sta zastopala armensko socialistično stranko; Vasilija Logojda iz Podkarpatske Rusije; Frana Lokvenca in J. Kovača, ki sta zastopala češkoslovaško narodno socialistično stranko na Dunaju. Vsi gostje so bili predmet viharnih ovacij. Predsednik sporoči, da se poljska delegacija pripelje z nočnim vlakom. Predsedstvo prevzame voditeljica žen sestra Zeminová, nakar poroča br. V. Klofač o strankinih idejnih smernicah. Njegov referat je razdeljen v sedem delov ter obdelava: I. nacionalizem in slovanstvo; II. socializem; III. verstvo; IV. razmerje do države; V. razredno stališče; VI. metode političnega boja in VII. odnosaje do ostalih političnih strank. Nato je brat

stava, in ne imeli bi dolžnosti dela samo sužnji, podložniki in služabniki. To dejstvo torej najbolje priča, da je princip dela v svojem najglobljem značenju bil takrat še neznan. To je torej tudi dovedlo do propada rimskih patricijev, do

propada brezdelnih srednjeveških gospodarjev, do propada današnjih plemenitajev, ker je v prirodi in življenju vse, kar ne dela, zapisano propasti.

★

Narodno-strokovna zveza.

Statistika delavskih nezgod. Inspekcija dela izkazuje v svojem poročilu za leto 1926. naslednje nesreče, ki so se dogodile med delom. Od izkazanih nesreč je

	smrtnih	nesmrtnih	skupaj
Ljubljana	17	979	996
Maribor	14	849	863
Zagreb	5	482	487
Osijek	12	1990	2002
Banja Luka	26	1038	1064
Sarajevo	23	1400	1423
Split	8	337	345
Niš	5	50	55
Beograd	16	302	318
Vojvodina	14	914	928

Vseh nesreč skupaj je bilo smrtnih 140, nesmrtnih 8341, vseh skupaj pa 8481. Največ smrtnih nesreč beleži Banja Luka, in sicer 26, najmanj pa Zagreb in Niš po 5. Največ nesmrtnih nesreč odpade na Osijek 1990, najmanj na Niš 50. Iz statistike je razvidno, da se dnevno ponesreči nad 27 delavcev, kar vsekakor kaže vse premalo skrbi za delavčovo varnost. Tudi temu vprašanju bo posvetili vso največjo pažnjo.

Vsem podružnicam! Ta teden smo razposlali vsem podružnicam okrožnico glede opozorila zaradi brezposelnih podpor in razprodaje sejmskih izkaznic. Prosimo vse podružnice, da postopajo v zmislu okrožnice in tajništvo poročajo o podvzetih korakih. Ako kateri podružnici zmanjka tiskovin za prijavo brezposelnih, naj jih takoj zahtevajo. Tajništvo jih ima še na razpolago.

Velesejske izkaznice, permanentne, po 30 dinarjev komad ima v razprodaji tajništvo Narodno-strokovne zveze v Ljubljani, Narodni dom, pritličje, desno. Taka izkaznica daje pravico do polovične vožnje na železnici in do stalnega

vstopa v velesejske prostore. Ker ima NSZ od razprodanih izkaznic gotov popust, ki gre v fond brezposelnih članov, prosimo vse naše člane in prijatelje, da kupujejo te izkaznice edinole pri NSZ. Naroča se jih lahko tudi pismeno. Priporočamo vsem našim članom obisk velesejma in nakup izkaznic pri nas. Kdor kupi izkaznico pri NSZ, podpre tudi brezposelne.

PTUJ. Podružnica Narodno-strokovne zveze v Ptujju ima svoj članski sestanek v nedeljo dne 19. t. m. ob desetih dopoldne v Društvenem domu. Na sestanku bo poročal strokovni tajnik tov. Kravos. Prosimo vse članstvo, da se sestanka polnoštevilno udeleži. Pridite vsi in točno!

ZAGORJE OB SAVI. V nedeljo dne 19. t. m. bo priredila tukajšnja podružnica Narodno-strokovne zveze ob pol osmih zjutraj v Sokolskem domu javno predavanje. Predaval bo tov. dr. Joža Bohinjec o temi «Socijalno-politična zakonodaja v državi in važnost sodelovanja občin pri njej». Po predavanju se bo vršil podružnični članski sestanek. Vabimo vsa napredno javnost in volilce ter vse člane NSZ, da se tega važnega predavanja udeleže v kar največjem številu in s tem pokažejo svoje zanimanje za socijalna vprašanja. — O d b o r.

SLADKI VRH. V nedeljo 26. t. m. bo priredila podružnica NSZ v Sladkem vrhu svoj sestanek, na katerem bo poročal strokovni tajnik tov. Tumpej. Sestanek je za vse članstvo strogo obvezen.

SENOVO. Tukajšnja podružnica NSZ bo priredila 17. julija dve predavanji. O spolnih boleznih bo predaval tov. dr. Franjo Benedičič v rudniški restavraciji, in sicer ob petih popoldne za ženske, ob sedmih zvečer pa za moške. Predavanje bodo pojasnjevale lepe filmske slike. V septembru in oktobru se vršijo tudi še druga predavanja, o katerih bomo še poročali.

Jiranik, kot najstarejši izmed ustanoviteljev stranke, prečital manifest, ki je bil soglasno odobren. Sledilo je poročilo bivšega poslanca Josipa Černega o kulturnih nalogah češkoslovaške narodno-socialistične stranke. Administrator «Češkega Slova» br. Vitasek pa je podal podrobno statistično sliko o razvoju «Češkega Slova». Iz tega poročila je razvidno, da je «Česke Slovo» največje delavsko glasilo v Evropi, ker se tiska jutranje izdaje dnevno nad 150.000, večerne izdaje pa celo nad 200.000 izvodov. V zadnjih šestih mesecih se je naklada «Češkega Slova» zvišala za 30.000 izvodov. Ob pol 17. uri zvečer je bil zbor zaključen s petjem narodne in delavske himne.

Zbor mladine.

Medtem se je vršil v drugi dvorani «Radia» zbor delegatov mladinske organizacije. Na zboru je bil navzoč tudi V. Klofač in predsednik jugoslovanske NSS R. Juvan ter zastopniki raznih organizacij. Zborovanje je vodil predsednik mladinske organizacije br. Emil Spatny, tajnik brat Klatil pa je podal obširen referat o mladinskem gibanju. Po končnih besedah br. dr. Neumana je bil zbor zaključen z ugotovitvijo, da je mladina avantgarda stranke.

Umetniški večer v Lucerni.

Ob 8. uri se je vršil v največji praški dvorani Lucerni umetniški večer z zelo bogatim in pestrim sporedom. Poleg orkestralnih točk je nastopil s pesmijo zbor praških tipografov, solotočke pa so umetniško podali najboljši umetniki

opere in drame. Tudi rajalne vaje mlade strankine telovadne organizacije so izbornu uspele. Dvorana je bila polna in se je med udeleženci opazilo veliko zunanjih gostov.

Sprevod.

Naslednji dan v nedeljo je bil glavni dan proslave. Organizirana strankina armada je javno pokazala svojo silo in uspehe svojega 30letnega dela. Strankini pristaši iz vseh krajev Češkoslovaške so se uvrstili v sprevod, ki je bil po svoji ogromni udeležbi najveličastnejši. Kdor je gledal disciplinirane vrste, ki so kljub velikemu naliveu strumno in samozavestno korakale po praških ulicah v deset in deset tisočih, je moral priznati nezlomljivo silo velike narodno-socialistične ideje. Že v zgodnjih jutranjih urah so prihajale posamezne skupine z godbami in zastavami na zbirališče. Deževati je pričelo že zjutraj in je deževalo vse dopoldne, vendar je bila disciplina na višku. Ob 10. uri se je pričel pomikati sprevod. Po vseh ulicah so ogromne ljudske množice pozdravljale sprevod, posebno voditelje stranke in goste. Na čelu sprevoda so nosili tri prapore: češkoslovaškega, jugoslovanskega in poljskega. Prapori so bili spojeni z narodno trobojnico, kot znak slovanskega pobratimstva. Sprevod je trajal eno uro in pol ter je vladal ves čas vzoren red.

Ljudski tabor.

Ko so se zvrstile ogromne množice na Starometskem namesti, je bil otvorjen ob pol 12. uri

Politični pregled.

Razpust narodne skupščine in razpis volitev. Več tednov so se vlekle pogajanja med Vukičevićem in centrom radikalne stranke ter pašičevci, da se doseže sporazum. Zaključek pogajanj je bil ta, da je prišlo med centrom in pašičevci in vlado Vukičevića do popolnega preloma, ki je imel za posledico demonstrativno demisijo pravosodnega ministra dr. Srškića. Sledila je avdijenca pri kralju, katere zunanji efekt je bil, da je bil na mesto dr. Srškića imenovan za ministra pravosodja dr. Ninko Perić, da je bila narodna skupščina razpuščena in nove volitve razpisane za dan 11. septembra 1927. Končno je bil podpisan ukaz, s katerim je bilo upokojenih, odnosno imenovanih, 15 velikih županov in več sreskih poglavarjev. Za Vukičevićovo vlado so bile volitve edini izhod. Po prelomu z oficijelno radikalno stranko ni imel več Vukičević večine v narodni skupščini. Senzacionalni razplet politične situacije je ponovno jasno pokazal, da nasledujejo mogočni faktorji v državi cilj, da razbijejo radikalno stranko. Namera se je posrečila, kajti vsi ostali radikalni ministri v Vukičevićevi vladi in njih ožji politični prijatelji izjavljajo, da zanje niso merodajni sklepi glavnega radikalnega odbora. Poroča se, da bodo radikali izključili iz stranke vse one politike, ki so se izjavili za Vukičevićovo politiko. Vukičević in njegovi prijatelji nameravajo kandidirati na listi Demokratske zajednice. Že danes je gotovo, da bo spričo obstoječih razmer prišla v narodno skupščino radikalna stranka zelo oslabiljena in da bodo tudi brez nje mogoče vladne kombinacije, česar do sedaj ni bilo.

V sporu z Albanijo je prišlo do odločilnih dogodkov. Albanski poslanik Cena beg je z vsem objemom poslaništva zapustil Beograd. Tudi naši konzulati so zapustili albansko ozemlje ter je naša meja ob Albaniji zaprta. Prvotno je prevladovalo mnenje, da bo Albanija uvidela svoje pogoje ravnanje in ugodila zahtevam Jugoslavije, to tembolj, ker sta ponovno intervenirali Francija in Anglija. Spor z Albanijo bo rešen pred Zvezo narodov.

velik ljudski shod s fanfarami. Senator br. Klečak je otvoril zbor in pozdravil ogromne množice naroda, slovanske goste itd. ter podal besedo br. Klofaču. Brat V. Klofač je najprej prečital zahvalno brzojavko Masaryka, ki je izzvala ogromne ovacije prezidentu republike. Govor br. Klofača je bil spremljan ves čas z viharim odobravanjem. Posebno vzklik ob zaključku govora: «Naj živi bratstvo slovanskih narodov! Naj živi bratska Jugoslavija, svobodna Poljska, demokracija ruski narod!» je izzval take ovacije, katerih ni mogoče popisati. Nad 40.000 ljudi je manifestiralo za slovansko vzajemnost. Nato je v vznepenem temperamentnem govoru voditeljica žensk sestra Zeminová naravnost fascinirala ogromne množice. Sledili so govori gostov. V imenu poljske delavske stranke je govoril poslanec in bivši minister Chodzinski, za Jugoslavijo je govoril predsednik NSS tovariš R. Juvan. Ovacije Jugoslovanom so bile nepopisne. Za ruske socialiste sta govorila Brušvit in bivši minister Černov, za podkarpatske Ruse Logajda in za dunajske Čeha br. Kovač. Ob najhujšem naliwu je zaključil tabor senator Klečak, nakar so godbe zaigrale narodno in delavsko himno. Popoldne bi morale biti veselice na šestih krajih, vendar so nekatere zaradi deževja odpadle in so se vršile naslednji dan.

Slovanska delavska alijansa.

Zvečer so se zbrali zastopniki slovanskih narodnih delavskih strank na stanovanju voditelja Vaelava Klofača. Razpravljali so o ustanovitvi

Klerikaleci so silno ponosni, da jim je uspelo dobiti v Beogradu dovoljenje, da pobira ljubljanska oblastna samouprava davek na film, ki bo znašal 50 odstotkov državne takse. Klerikaleci so v volilni borbi sveto zatrjevali, da ne uvedejo nobenih novih davščin. Te obljube, dane volilcem, pa niso izpolnili. V oblastni skupščini so predlagali dvoje davščin: davek na vagonске pošiljke in davek na kinematografske predstave. Prvi davek bi plačal po mnenju klerikalcev velekapital, predvsem Trboveljska premogokopna družba, drugi davek pa ni za klerikalece nikdar previsok, ker so kinematografi «nemoralna» institucija. Beograjska vlada davka na vagonске pošiljke ni dovolila in klerikaleci so celo zadovoljni, da ne bo prizadet velekapital, pri katerem so sami udeleženi. Davek na vagonске pošiljke so klerikaleci že v oblastni skupščini odglasovali s prepričanjem, da ga ne bo centralna vlada nikdar dovolila. Odobren je pa davek na kinematografske predstave. Klerikalcem se zdi to popolnoma v redu. Kanoniki in fajmoštri res ne bodo prizadeti od tega davka, plačali ga bodo izključno le delavci in nameščenci, skratka mali ljudje, katerim je po težkem delu ostal za zabavo samo še kinematograf z nizkimi vstopninami. Sedaj bo tudi tega konec. Tudi kinematografi bodo primorani precej podražiti vstopnino in reveži bodo morali poviške plačati, ki bodo znašali v ljubljanski oblasti okrog 600.000 Din. Smatramo, da je davek na kinematografske predstave nesocialen, ker zadene socialno najsihibejše sloje. Veselje klerikalcev, da se je uvedel novi davek, je prav boržujška manira one site gospode, ki ima na razpolago pač boljšo zabavo, kot so pa kinematografi.

Občinske volitve v Ljubljani zavlačujejo režimci že več let. Na mestnem magistratu odločuje komisar, ki ni ljudski zastopnik, ampak uradnik z zvezanimi rokami. Vsaka večja občinska gospodarska ali socialna akcija je neizvršljiva. Kaj bi se vse lahko napravilo v pogledu na stanovansko vprašanje! Tako pa eksperimentira komisar z obligacijskim posojilom, iz katerega

slovanske delavske alijanse. Za Jugoslovane sta bila navzoča Rudolf Juvan in D. Stopar. Po daljši vsestranski debati se je sprejel nastopni komunique: «Ob priliki proslave 30letnega obstoja Českoslovaške narodno-socialistične stranke so se sešli v Pragi dne 5. junija 1927. zastopniki Poljske narodne delavske stranke, Stranke ruskih socialnih revolucionarjev, Jugoslovanske narodno-socialistične stranke in Českoslovaške narodno-socialistične stranke na sestanek, na katerem so se sprejeli predlogi za najozžje vzajemne stike, ki naj omogočijo najtesnejše medsebojne odnose za čimprejšnjo vzajemnost vseh imenovanih strank.»

Razgovori so trajali pozno v noč ter se je o vseh vprašanjih doseglo popolno soglasje.

Naslednji dan se je vršil zbor ženske organizacije, katerega se je udeležilo nad 1500 zastopnic ženskih organizacij. Zboru je predsedovala sestra Zeminová, poročale pa so senatorka Plaminková, Klečaková in Konečná.

Ogledovanje Prage.

Posebno pozornost je posvetil prireditveni odbor ogledovanju mesta Prage, da so si predvsem gostje lahko ogledali najvažnejše znamenitosti. Pri tej priliki smo dolžni posebno zahvalo naši neumorni sestri Meti Dudovi, ki je posvečala neprekosljivo pozornost jugoslovanskim gostom.

Večer družabnega kluba.

V ponedeljek zvečer je priredil družabni klub stranke večer v praškem reprezentančnem

menda ne bo zrasla niti ena stavba. Ponavljamo zahtevo večine ljubljanskega prebivalstva, da se takoj razpišejo občinske volitve v Ljubljani in se napravi konec nezakonitemu stanju. Zaradi političnih intrig in lepih oči tega ali onega komisarja vendar ne sme biti Ljubljana oropana najprimitivnejših avtonomnih pravic!

Blok proti Radiću. Hrvatske stranke sklepajo blok proti Radiću. K pogajanjem se je hotela uštluti tudi hrvatska klerikalna stranka. Vse protiradičevske stranke so pa enodušno izjavile, da o kooperaciji s klerikalci niti govora ne more biti. Klerikalcev se vse izogiba, le pri nas v Sloveniji imamo celo tako zvane «naprednjake», ki bi po vsej sili radi zlezli pod komando črnih kuč.

Poslanica prezidenta Masaryka. Novoizvoljeni predsednik Masaryk je izdal poslanico na državljane českoslovaške republike, v kateri naglašajo, da bo vestno izpolnjeval obljubo, ki jo je dal po svoji izvolitvi narodni skupščini, da bo varoval blagor in voljo naroda. Predsednik omenja nadalje svoje potovanje v inozemstvo in govori o propasti starih kultur in o nalogah modernih držav. Nova družba je demokratična. Demokracija pomeni konec nasilja in vseh verskih, kulturnih, političnih, nacionalnih, gospodarskih in socialnih privilegijev. Potrebno je, da se demokracija udeleži tudi izven države, da njena načela nadomestijo tudi v inozemstvu nasilje in laž. Majhne države, posebno Českoslovaška, je po svoji zemljepisni legi prisiljena zagotoviti si svojo eksistenco s pomočjo simpatij drugih narodov. Demokracija zahteva od državljanov povečan čut odgovornosti, ker demokracija ni le skupno vladanje, temveč tudi pokornost. Zato apelira na vse državljane, naj združijo svoje moči v pametni politiki, v poštenosti, delu in redu. Končno omenja predsednik, da bi lahko reagiral na nekatere incidente, da pa se hoče ravnati po vzgledu Kristusa, ki je rekel: Kdor položi roko na plug, naj se ne ozira nazaj.

Justifikacije v Sovjetski Rusiji. Po atentatu na sovjetskega poslanika Volkova v Varšavi je izjavil predsednik vrhovnega gospodarskega sveta v Moskvi: Od inozemstva inscenirani napadi in akti terorja motijo obnovo sovjetske države. Potrebno je z mirno krvjo razviti vse

domu. Udeležba je bila ogromna. S tem večerom so se zaključile jubilejne slavnosti. Navzoči so bili vsi zastopniki bratskih strank. Večer je otvoril poslanec br. dr. Franke, ki je opozoril na velik pomen jubilejnih slavnosti ter predvsem pozdravil slovanske goste. Nato je govoril br. Vaelav Klofač. Posegel je v zgodovino zadnjih 30 let in pojasnil vzroke začetka narodno-socialističnega gibanja. Od gostov so govorili ruski socialni revolucionar Černov, Ukrajinec Gregorijev, poslanec Poljske delavske stranke Chodzinski in za Jugoslovane tov. Juvan. Vsi govorniki so se izrekli za enoto vseh slovanskih narodnih delavskih strank. Br. Klofač je prečital nekatere došle pozdrave, izmed katerih jih je bilo iz Jugoslavije dvanaest. Po oficijelnem delu so se zastopniki strank med seboj prisrčno razgovarjali in se je teh razgovorov udeleževal tudi zunanji minister dr. Beneš. Večer je minul v najlepšem razpoloženju, povsem demokratično, in je prav lepo zaključil slavnostne dneve.

Naslednji dan so se vršile konference v tajništvu stranke, ki bodo za organizacijo vseh slovanskih delavskih strank velikega pomena.

Velike praške slavnosti so za nami. Pokazale so vsemu svetu, kaj zmora disciplina, enotnost in požrtvovalnost naroda, ki veruje v zmago svojih idej. Veseli smo napredka in discipline v bratski českoslovaški stranki ter želimo, da bi ideje narodnega socializma osvojile vse slovansko delovno ljudstvo.

Rudolf Juvan.

moči, da pride do veljave revolucijski meč, ki naj neusmiljeno udarja na glave onih, ki se hočejo dvigniti proti delavcem in kmetom. — Umor varšavskega poslanika je pomenil za boljševiško Rusijo povratek k nasilju; sovjetska vlada je obnovila staro krvavo metodo justifikacij. Za glavo Vojkova je padlo dvajset nasprotnikov boljševiškega režima, katere so imeli zaprte v moskovskih ječah. Obsodbo in justifikacijo je izvedla tajna policija, ki se more smatrati za naslednico zloglasne Čeke. O justifikacijah je nova Čeka izdala ta-le lakoničen razglas: «Ker se je bela garda, podprta po izvenruskih virih, zatekla k nasiljem, je sklenila GPU na svoji seji dne 9. ju-

nija, da se izvede justifikacija 20 oseb. Obsodba se je izvršila. Med justificiranci so generali Denikinove armade in Vranglove vojske, deloma partizani, deloma, tihi pristaši, dalje somišljeniki velikih knezov Cirila in Nikolaja Nikolajeviča. Med justificiranci je tudi princ Pavle Dolgorukov, zadnji minister pravde pod carističnim režimom. Nadaljnje eksekucije čakajo izvršitve. Vsi justificiranci so obtoženi udeležbe pri akcijah za pobijanje sovjetskega režima. — Seveda pa s temi justifikacijami še ni zaključeno poslovanje nove Čeke. Dnevno prihajajo nova poročila iz Rusije o številnih smrtnih obsodbah, ki v bistvu niso prav nič manj strašne kot atentat v Varšavi.

tihotapea, ki je imel že številne posle z oblasti. Bil je v zadnjem času pri številnih tihotapskih akcijah zasačen in obsojen na večje denarne ter zaporne kazni. Tihotapil je največ saharin. Pred tremi tedni je Stare v časopisju objavil oglas, v katerem je iskal za neko trgovinsko podjetje kompanjona s kapitalom. Ponudil se mu je neki Celjan, ki je prišel iz Amerike, ter je stavil 25.000 Din na razpolago. Stare pa je nato s tem denarjem pobegnil v Avstrijo, od koder se je vrnil pred par dnevi v kranjski okraj. Na binkoštni ponedeljek se je mudil Stare na Golniku. Okrog pol 18. ure je na cesti zagledal orožniško patruljo, katere se je tako prestrašil, da je stopil v bližnjo hišo in se ustrelil.

* **Konj ga je usmrtil.** V Gotovljah je 7. t. m. sunil konj 55letnega župnikovega hlapca Antona Kramerja tako nesrečno, da je mož že prihodnjega dne v celjski javni bolnici, kamor so ga prepeljali, podlegel težkim poškodbam.

* **Povožena.** Dne 8. t. m. se je peljala s konji po cesti proti Kokarijam 29letna posestnikova hči Jožefa Koširjeva. Naenkrat so se konji splašili zaradi avtomobila, ki je pripeljal nasproti. Koširjeva je skočila z voza, da bi zadržala preplašene konje, pri čemer je padla in je šel voz preko nje. Težko poškodovano so spravili v celjsko javno bolnico.

* **Poskušen samomor.** Predzadnji torek ob polnoči sta opazila nadzornik viške stražnice ter stražnik Ivan Rutar blizu železniškega prelaza ležati na progi temno senco. Stopila sta hitro do nje in spoznala 27letnega elektromonterja Maksa Š., stanujočega na Viču, ki je ležal tako, da je imel glavo položeno čez tir. Ker je iz Ljubljane že prihajal vlak, sta stražnika z združenimi močmi komaj spravila samomorilnega kandidata s proge in ga odvedla domov. Tu pa se jima je š. iztrgal in skušal skočiti v vodnjak. Ker je nesrečnik kazal znake duševne zmedenosti, je bil prepeljan z rešilnim avtom v opazovalni oddelk splošne bolnice.

* **Na vsak način je hotel v smrt.** Na Spodnji Polskavi se je zgodil grozen samomor, ki ga je izvršil posestnik Viktor Žagar. Zjutraj je rekel ženi, ki je odšla na polje, da poide v mesto. Obkel se je praznično, nato pa je šel v šupo za seno in slamo. S seboj je imel ves denar, kar je razpolagal z njim. V šupi je naiprež zažgal slamo, nato pa se nad ognjem obesil, da je torej končal svoje življenje na vrvi v ognju. Ogenj na so sosedu kmalu opazili in posrečilo se jim je, pogasiti ga. Izpod ruševin so potegnili posestnika Žagarja napol zgorelega. Denar je tudi deloma zgorel. V smrt je šel zaradi tega, ker je bil pred kratkim obsojen na nekatera večja plačila, ki bi bila zmožna uničiti njegovo družinsko blagostanje.

* **V kozolecu se je obesila.** Pišejo nam: Minuli teden se je obesila na predpasnikovem traku 55letna samica Jera Trohova iz občine Javorje v Poljanski dolini. Menda ni bila prav zdrave nameti. Ko so šli zjutraj otroci v šolo, so jo zagledali v kozolecu blizu Javorij napol viseti napol čepeti. V strahu so bežali v vas in to povedali ljudem. Na bližnji mož, ki je tudi mrliški oglednik, je pohitel na lice mesta, a jo je dobil že mrtvo. Visela je na predpasnikovem traku okrog brade in mimo ušes in je prav čudno, da ji ni trak zdrknil s podbrade. Ker je odšla z doma že zvečer, tedaj je morala viseti v tem položaju najbrže vso noč.

* **Bojevitost pijancev v Mariboru.** V noči od sobote na nedeljo so se stepli vojaški in civilisti v neki izmed številnih mariborskih kleti, tako da je morala policija poklicati vojaško patruljo. Ob polnoči pa so se neki pijanci spravili nad stražnika ter mu raztrgali uniformo. Šele ko je prišlo na pomoč več stražnikov, se je posrečilo, da so ukrotili razgrajače ter jih odvedli v zapore. Spotoma je večja skupina pijancev napadla eskorto s kamenjem in kozarci. Neki stražnik je

Tedenske vesti.

* **Češkoslovaški gostje v Sloveniji.** V torek dopoldne je prispelo v Ljubljano 27 profesorjev in dijakov kmetijske visoke šole v Brnu, da si ogledajo Slovenijo. Na kolodvoru so bili bratski gostje prav pristrčno sprejeti. Zvečer istega dne je dobila Ljubljana drugo skupino češkoslovaških gostov: zvezo češkoslovaških faktorjev, katere so sprejeli na kolodvoru njihovi ljubljanski tovariši.

* **Skupina srbskih kmetov bo obiskala Slovenijo.** Minister za kmetijstvo in vode g. Stanković je odredil, da se organizira poučno potovanje kmetov iz Južne Srbije v zagrebško, ljubljansko in mariborsko oblast.

* **Za podaljšanje stanovanjskega zakona.** Koncem meseca se bo v ministrstvu za socialno politiko vršilo posvetovanje, na katerem se bo obravnavalo vprašanje, ali naj se stanovanjski zakon po 1. novembru podaljša ali pa naj se popolnoma ukine. Na konferenci bodo sodelovale vse zainteresirane organizacije.

* **Poprava mostu pri Bledu.** Gradbeno ministrstvo je odobrilo znesek 1.000.000 dinarjev za popravo mostu preko Save pri Bledu, ki ga je porušila velika povodenj meseca novembra lanskega leta.

* **Kje se dobe legitimacije za Ljubljanski velesejem.** Legitimacije po 30 Din prodajajo vsi večji denarni zavodi, trgovske korporacije, županstva, prosvetna društva in tujsko-prometne ustanove. Kjer bi legitimacij ne bilo na razpolago, naj se zahtevajo direktno od urada Ljubljanskega velesejma. Na podlagi sejske legitimacije se more potovati v Ljubljano na ogled velesejma že 28. junija pa vse do 11. julija. Povratek pa velja od 2. do 15. julija. Velesejem traja od 2. do 11. julija.

* **Ekspozitura okrajnega glavarstva v Skofiji Loki** je z odlokom ministrstva za notranje zadeve že zagotovljena in je s tem ustrezno prebivalstvu vsega okraja.

* **Gradnja jadranske železnice.** Iz Beograda poročajo, da se bo v najkrajšem času pričelo s trasiranjem normalnotirne železniške proge Beograd—Tuzla. Ta proga tvori del bodoče jadranske železnice. Gradnja proge je preračunjena na tri leta.

* **Požar v Predosljah.** Pred nekaj dnevi okrog polnoči je zasvetil v noč svetel ogenj svit v Predosljah. Gorelo je gospodarsko poslopje s hlevom in drvarnico pri posestniku Janezu Zevniku. Ker so ljudje ogenj takoj opazili, so lahko še rešili živino in požar omejili. Na lice požara sta prišli gasilski društvi iz domače vasi in Primskovega. Orožništvo je takoj uvedlo preiskavo in vsestranske poizvedbe. Aretirali so nekega domačina, ki ga znatno obtežuje tudi ljudski glas.

* **Nesreča zaradi neprevidnosti.** Ko je bil te dni zjutraj pri vlaku, ki privozi v Litijo z Zidanega mosta, dan signal za odhod, je nenaden pisk sprevodnika povzročil, da se je vlak zopet ustavil, kajti pod kolesa je padel 21letni čevljar

pomočnik Miroslav Pišlar iz Mavčič pri Medvodah. Pišlarju je bilo v vozu prevroče, pa je šel sedet na stopnice, kjer je zaradi utrujenosti zaspa. Sunek, ki ga napravi vlak, ko se ustavlja, ga je vrgel s stopnic in mladenič je padel med dva vagona pod kolesa. Ponesrečenega Pišlarja, kateremu je kolo popolnoma odrezalo desno nogo pod kolenom, so prepeljali v bolnico.

* **Eden ponesrečenec avtomobilske nesreče pri Kranju umrl.** Te dni se je stanje 40letnega trgovca Fran Pavlina iz Siska, ki je utrpel pri zadnji avtomobilski nesreči pri Kranju najhujše poškodbe, nenadoma poslabšalo in je Pavlin v sredo popoldne v splošni bolnici preminul. Truplo umrlega je bilo prepeljano v Sisak.

* **Gad ga je pičil.** Pišejo nam: V ponedeljek 13. t. m. dopoldne je pičil gad pri razstilanju trave na travniku hlapca pri posestniku in gostilničarju Nebeu na Orlah pri Rudniku. Hlapca so prepeljali takoj k zdravniku. Ker se letos pojavlja mnogo kač, bodite previdni pri delu na polju, zlasti sedaj pri košnji.

* **Nevihita s točo.** Pišejo nam: Huda nevihta s točo je divjala minuli ponedeljek opoldne v okolici Sevnice. Največ škode je toča napravila v smeri Lukovec-Log-Sevnica, kjer je žito tako stolčeno, da ne kaže drugega, kakor pokositi ga.

* **Žrtev strele.** Pred nekaj dnevi je udarila strela v hišo Franceta Bebra v Potoški vasi ter obžgala ženo in petletno hčerko, ki sta se nahajali v kuhinji. Prvo pomoč je dal ponesrečenkama poklicani zdravnik, vendar je hčerka v naslednjih dneh podlegla poškodbam.

* **Strela je ubila 13. t. m.** v Gornjem Logatcu Ivanka Čukovo, 23letno dekle iz Kalc. Bila je na njivi in ko se je začelo pripravljati k hudi uri, se je podala s svojimi starši in otrokom svoje sestre proti domu. Otroka sta peljala z materjo v malem ročnem vozičku, oče je šel nekoliko pred njima v bližnjo kapelo vedrit, kar se zabliska in strela udari naravnost v Ivanko, ki se zgrudi mrtva na tla, otroku se ni zgodilo ničesar in tudi mater je strela le nekoliko omamila, a se je kmalu zavedla in peljala mrtvo hčerko še sama domov. Blag spomin pokojnici!

* **Od strele ubit pod dežnikom.** Iz Rudnika pri Ljubljani nam pišejo: V ponedeljek dopoldne, ko je nastala nevihta, je kosil na travniku na Illovi Fr. Pezdir, posestnik v Rudniku. Ker ni mogel pred nevihto dobiti pravočasno zavetja na varnem, je ostal na travniku pod dežnikom. Strela je udarila v dežnik in zadela moža, ki je ostal na mestu mrtve. Prepeljali so ga na njegov dom, odkoder se je vršil pogreb v sredo 15. t. m. ob veliki udeležbi domačega ljudstva, kar je pokazalo, kako priljubljen je bil pokojnik, ki zapuščal ženo in odrasle otroke. Blag mu spomin!

* **Samomor zasledovanega tihotapea.** Na binkoštni ponedeljek popoldne se je nepoznan mož zatekel na Golniku pri Tržiču v neko hišo in se do smrti ustrelil v srce. Na lice mesta došla orožniška patrulja je v samomorilecu spoznala Ivana Stareta, rododoma iz Bittenj pri Kranju, znanega

dobil kozarec v obraz, tako da je moral na rešilnem oddelku iskati zdravniško pomoč. Policija je aretirala osem oseb.

* **Oče streljal na sina.** Pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah sta živel v neprestanih prepirih 47letni posestnik Franc Lorber in njegov 80letni oče, ki je sicer posestvo že izročil sinu, sam pa ima še svoj vinograd. V bližini živi zapeljivka, stara kri je začela vreti, kar je baš povzročalo prepire med očetom in sinom. Te dni se je družinski prepir žalostno končal. Oče je v prepiru kljub visoki starosti pograbil samokres in ustrelil na sina ter ga smrtnonevarno ranil. Sina so prepeljali v mariborsko bolnico, očeta pa v sodne zapore.

* **Poskušen detomor in samomor.** Te dni je hotela na Koroški cesti v Mariboru stanujoča Marija Stajnskova z lizolom zastropiti 14 mesecev staro hčerko, a ji je zločin pravočasno preprečila neka sosedka, ki ji je odvzela otroka. Nato je Stajnskova hotela izpiti sama lizol in si končati življenje, kar so ji pa prav tako preprečili, vendar ga je že nekoliko zaužila, tako da so jo morali z rešilnim vozom prepeljati v bolnico. Trdovratni kandidatini smrti so rešili življenje.

* **Tatvine na železnici.** V Zalogu je orožništvo zasačilo dva moža, ki sta z večjo družbo že dalje časa vršila vlome v železniške vagone ter v zadnjem času pokradla zlasti velike množine tobaka.

* **Mož s sumljivimi vrečami.** Te dni okrog 11. ure ponoči je stražnik srečal na temni Dovozi cesti v Ljubljani sključenega možaka, ki je nosil na ramah velik tovor. Čim je stopil stražnik za njim, se je neznanec prestrašil in skušal ubežati. Beg pa se mu ni posrečil, četudi je tovor odvrget. Stražnik je možaka odvedel s seboj, da so na policiji ugotovili njegovo ime. Ptič je nekje ukradel 27 komadov vreč, ki jih je hotel spraviti pri svojem znancu v Trnovem. Tat je romal v zapor.

* **Tihotapei ob severni meji.** Organi finančne kontrole v Št. Ilju v Slovenskih goricah in v Svetem Juriju ob Pesnici so v kratkem času prijeli v treh primerih pet ženskih in enega moškega tihotapea, ki so v nočnem času tihotapili poleg carinskega blaga večinoma monopolske predmete, in sicer v glavnem saharin, a tudi vžigalice in cigaretni papir. Vse prijete osebe so iz Maribora.

* **Ne diši mu kajbica.** Z dvorišča jetnišnice v Ljubljani se je pred nekaj dnevi splazil na hodnik justične palače 26letni kaznenec France Strgar iz Rudnika. Kljub kaznilniški obleki se je iztihotapil na prosto in se skril brčkone pri kakem znancu. Strgar je znan tat, ki je kradel jeseni in pozimi suknje po raznih šolah, za kar je bil obsojen na 18 mesecev ječe.

* **Ne ljubi svobode.** 23letni mesarski pomočnik Anton Razgoršek iz Šmartnega v Rožni dolini, je bil na binkoštni ponedeljek izpuščen iz zaporov celjskega okrožnega sodišča, kjer je odsedel trimesečno ječo zaradi tatvine. Komaj je bil na prostem, je šel v Žumerjevo gostilno v Celju, kjer je ukradel natakariči Frančiški Amanovi listnico s 300 Din vsebine. Obenem je izmaknil delavcu Vetrihu kolo. Njegova prostost je trajala le par ur in že so ga imeli zopet pod ključem.

* **«Novi Čovjek».** Izišao je broj 79. revije «Novi Čovjek», glasilo Vidovičeva pokreta. Pored člana iz pera Miljenka Vidovića, profesora Ilića, profesora Kamana, Ilije Bosanca, Ljubice Kučer i t. d. donosi «Novi Čovjek» veliki broj pjesma. Osobito su zanimive umjetničke slike, koje se nalaze u svakom broju ove revije. U rubrici «Pokret» nalaze se članci o uspješima Dopsne škole, o analfabetskim tečajevima te o Danu Akcije 5. juna, kada će pokret imati oko 600 predavanja. Vrlo je zanimiv feljton sa radovima Bože Lovrića, Pavičevića, Vrdjuka, R. F. Magjera, Cvitkovića i dr. Kao osobitost ove revije jeste «Dječji Vrtić» sa zanimivim sadržajem, a pored toga su

bogato zastupane rubrike: Poljeprivreda, Zdravstvo, Književnost i t. d. «Novi Čovjek» izlazi dva puta mjesečno na 20 strana, a godišnja je pretpлата reviji 80 Din. Uredništvo i Uprava: Sarajevo, Aleksandrova ulica 113

* **Šest stotina predavanja u jedan dan.** Vidovičev prosvjetni pokret, koji je u svim važnijim mjestima osnovao svoje klubove te pomoću Dopsne škole i revije «Novi Čovjek» uspio da zadobije velik broj svojih pristasa, održao je u nedelju 5. juna predavanje u šest stotina mjesta o temi «Faktor rada — Evandjelje života». Na taj način Vidovičeva prosvjetna akcija vrši golem utjecaj u narodnim masama, a što je pri svemu tome najvažnije, ovaj snažni pokret pored prosvjetnog cilja ide za moralnim i etičkim pridizanjem naroda. Računa se, da je 5. juna do 100 hiljada ljudi saslušalo predavanja, koja su po cijeloj našoj domovini održali Vidovičevi delegati. Ono što ovom pokretu daje veliko značenje i važnost jeste to, da su ga prihvatile narodne mase, koje su ranije gledale sa izvjesnom skepsom na rad inteligencije u narodu.

* **Državna trgovska akademija v Mariboru.** Ob sklepu šolskega leta 1926./1927. se ukine državna dvorazredna trgovska šola v Mariboru. V prihodnjem šolskem letu 1927./1928. se bo vršil pouk v I. in II. letniku državne trgovske akademije, ki se v nadaljnjih dveh šolskih letih izpopolni še s III. in IV. letnikom. Vpisovanje za šolsko leto 1927./1928. se bo vršilo dne 30. junija od 9. do 11. ure v šolskem poslopu na Zrinjskem trgu št. 1/I. Vnanji učenci se prijavijo lahko pismenim potom. Prijavi naj prilože zadnje šolsko izpričevalo, rojstni ali krstni list in frankirano kuverto z naslovom za odgovor. V I. letnik se bodo sprejemali učenci in učenke, ki so dovršili vsaj z dobrim uspehom štiri razrede srednje šole, in one absolvente(inje) četrtega razreda meščanskih šol, ki so napravili završni izpit z najmanj dobrim uspehom in imajo zlasti v

slovenščini in v realnih predmetih (računstvo, fizika, kemija, zemljepis in zgodovina) vsaj red «dobro». V nasprotnem primeru bodo morali delati poseben sprejemni izpit. Ta se bo vršil v začetku meseca septembra. Dan pričetka bo pravočasno objavljen. V II. letnik se bodo sprejemali samo taki učenci in učenke, ki so dovršili I. letnik trgovske akademije.

Dopisi.

TRBOVLJE. Iz našega kraja nimamo prav nič dobrega poročati. Razmere so pri nas naravnost obupne. Nekateri rudarji so pri zadnjem izplačilu dobili prazne kuverte, ker ni njihov zaslužek zadostoval niti za blago, ki so ga vzeli v konzumu. Ljudje obupavajo in se strahoma vprašujejo, kdaj jim bo mogoče poplačati narasli dolg. V rudniškem konzumu ne vladajo rožnate prilike. TPD je prignala ljudi v največjo bedo, konzum te družbe jim pa krati pravico do hrane, katero jemljejo na kredit. Zgodili so se primeri, da je bila rudarjeva žena v konzumu zavržena, češ, poplačaj najprej dolg, potem dobiš nov kredit. Ker je ves zaslužek ostal v izplačilo dolga, novega kredita pa ne dobi, mora taka žena pri živem in delavnem možu prosjačiti. Kako dolgo bo trajalo še tako obupno stanje, ne vem; predolgo ne sme, kajti potem bi se morali rudarji poslužiti tudi obžalovanja vrednih nedopustnih sredstev, samo da prežive sebe in svoje družine. Na tisoče nas je, ki smo zdravi in delavljni, pa dela ni, in še to, kar ga imamo, opravljamo za beraški zaslužek, ki niti za vsakdanji kruh ne zadostuje, na stolice pa nas je, ki dela sploh nimamo, a vendar se moramo preživljati in skrbeti za družine. Vsi živimo v vednem strahu pred bodočnostjo in naše vsakdanje vprašanje je: kaj bo jutri. Prihodnjic napišemo še kaj iz naših revirjev. Na ta način bomo seznanjali javnost z našimi težnjami in z našimi obupnimi razmerami.

Pogovor o tem in onem.

Proizvajanje in uporaba plina.

Pri gorenju drv opazujemo, da se razvijajo razni plini, ki obstojajo iz ogljika in vodika. Baš ti razvijajoči se plini povzročajo, da gori les s svetlim plamenom. Čim več takih plinov nastaja, tem svetlejši je plamen. Zlasti mnogo plinov razvijata pri gorenju premog in šota. Svetloba, ki jo včasih opazujemo na šotnem močvirju, ni nič drugega kakor plin, ki nastaja pri razpadanju šote. V pokrajinah petrolejskih vrečev v Zedinjenih državah je toliko naravnega plina, da ga s posebnimi pripravami love; z njim kurijo in svetijo v mestih tamkajšnjih pokrajin.

Povsod nam priroda ne nudi takih naravnih plinov v zadostni količini. Ker pa človek plin zelo potrebuje, si ga mora njegov iznajdljivi duh sam pripravljati.

Vemo že, da vsebuje premog poleg ogljika kot svoje najglavnejše sestavine tudi mnogo plinov. Nekatere vrste premoga imajo v sebi večje množine plina kakor druge. Za pridobivanje plina bomo jemali vsekakor tak premog, ki nudi več plina. Kaj naj storimo s premogom, da mu odvezemo plin, ki ga hočemo uporabljati za kurjavo ali za razsvetljavo? Najpreprostejši in tudi najstarejši način je oni, po katerem dobivajo iz premoga plin s tem, da ga žgejo. V praktične svrhe so začeli uporabljati ta način v začetku 19. stoletja, torej pred dobrimi 200 leti.

Oglejmo si, kako se to vrši! Za pridobivanje plina nalože premog v velik zaprt prostor, pod katerim gori ogenj. Pod vplivom vročine se premog spremeni v žerjavico in iz njega uidejo vsi

ogljikovodikovi plini v podobi gostega, sivega dima. Ta plin je še v sirovem stanju in je tak še neuporabljiv; zato ga je treba prej očistiti, odvezeti mu je pred vsem katran in razne neprijetno dišeče sestavine amonijaka. To se vrši v čistilnici. Poleg tega pa je treba pridati takemu plinu, da postane uporabljen, še raznih spojin. Plin, ki pride iz opisanega zaprtega prostora v obliki gostega sivega dima, napeljemo skozi več posod, napolnjenih z vodo. Ko gre plin skozi vodo, se mora razkrojiti v mehurčke. Pri tem pa pusti v vodi ves ostanek katrana in spojin amonijaka. Nadaljnja pot vodi plin skozi cevi, ki so namazane z različnimi snovmi, n. pr. z živim apnom in podobnim. Na tleh ostanejo zadnji ostanki nesnage. Plin, ki je napravil to pot, je popolnoma prozoren in obstoji samo še iz ogljikovih vodikov ter diši podobno kakor bencin. Tak plin je sedaj uporabljen; napeljemo ga v tako zvani gazometer, iz katerega ga potem črpamo, da z njim kurimo in svetimo.

Ko smo razgreli premog, da je nastala iz njega žerjavica in so ušli iz njega vsi plini, je ostal od premoga čist ogljik, tako imenovani koks. To je dragoceno kurivo, ki se prodaja po visoki ceni, a plina sedaj ne vsebuje več. Zakaj se tudi ta ogljik ni izpremenil v plin? Zmanjkalo je vodika, s katerim se ogljik lahko spaja v plin. Nastalo je na ta način vprašanje, kako uporabiti tudi ta ogljik, da dobimo iz njega plin. Treba je samo dovoljne množine vodika in ves ogljik se bo spojil z vodikom v gorljiv plin. To so res tako tudi poskusili in se jim je poskus posrečil. Napeljali so vodno paro nad žareč premog; pri tem so dobili velike množine gorljivega plina, premog

pa je popolnoma izginil. To pa se vrši tako-le: Vodna para se nad žarečim premogom spremeni v vodik in kisik, iz katerih dveh prvin obstoja vodna para. Ker postane vodik prost, se spoji z ogljikom, ki se nahaja v premogu, v plin, se stoječ iz ogljika in vodika. Kisik pa se prav tako spoji z ogljikom v novo plinasto snov, tako zvani ogljikov oksid, ki je tudi gorljiv plin.

Plin, ki ga pridobivamo na opisani način, igra v modernem življenju kljub prodirajoči elektriki še vedno veliko vlogo. Plinska luč ima pred električno mnogo prednosti, tako da jo v gotove svrhe najraje uporabljamo. Pa tudi kot kurivo se je plin uveljavil in izpodriva po mestih zaradi svoje praktičnosti ter marsikje tudi zaradi nižje cene vsa druga kuriva. Na plinskem štedilniku ali v plinski peči napraviš ogenj v trenutku. Ni ti treba donášati težkega kuriva, kakor so drva in premog. Tu nimaš nikakega pepela, nobenih saj. Nevarnost, ki je v zvezi s plinom, je tako majhna, da popolnoma nič ne zmanjša naštetih prednosti. Tudi iz narodno-gospodarskih ozirov je priporočljiva izraba premoga potom plina. Znano je, da skladi premoga v zemlji niso ne-izčrpni; prišel bo čas, ko bodo črni zakladi pošli. Zato je potrebno varčevanje. Baš s plinom pa porabimo mnogo manj premoga kakor s kurjenjem premoga samega.

Kraljevski sprejem letalca Lindbergha v Ameriki.

Prekomorski letalec Lindbergh se je v soboto vrnil v Ameriko na ameriški vojni ladji «Memphis». Ko se je bližala ladja ameriški obali, ji je priplulo nasproti brodovje dvanajstih vojnihih ladij in jo sprmljalo do Washingtona. Visoko v zraku je križaril orjaški zrakoplov «Los Angeles», pod njim pa je kar gomazelo letal najrazličnejših vrst in velikosti. Okrog 200 letal je svigalo nad washingtonskim pristaniščem in ob-šipalo Lindberghovo ladjo z vencji in cvetjem. Bil je dogodek, kakršnega ni videl še noben človek, ker ni bilo še nikdar tako ogromno šte-tilo letal skupaj v zraku.

Ko je «Memphis» obstala v pristanišču, so zadonele salve topov z vseh ladij, sirene tovarn so tulile, zvonovi zvonili, ogromne množice, ki so se pripeljale z nešteti posebnimi vlaki, pa so vriskale, kakor menda množice še niso pozdravljale nobenega slavnega moža na svetu. Nihče še ni bil v Ameriki tako sprejet kakor v soboto Lindbergh.

Na križarko «Memphis» je prva stopila Lindberghova mati. Pripeljala se je bila v Washington v posebnem salonskem vagonu že prejšnji večer in je prenočevala v Beli hiši, kakor se imenuje predsedniška palača v Washingtonu. Gospa Lindberghova je objela svojega sina in se umaknila z njim za par minut v kapitanovo kabino. Nato sta šla mati in sin skozi špalir mornariških oficirjev na suho, kjer sta ju pozdravila ameriški vojni minister in poveljnik vojnega zrakoplovstva. Na nekaj kilometrov dolgi poti iz pristanišča do srede mesta se je zbralo več stotisoč ljudi; avto z Lindberghom in materjo se je mogel pomikati le počasi in je bil ves zasut s cvetjem. Zaradi gneče se je onesvestilo mnogo ljudi.

Višek je dosegla svečanost pred Washingtonim spomenikom, kjer je počakal in pozdravil Lindbergha ameriški predsednik Coolidge, ki mu je osebno izročil odlikovanje in poudarjal v svojem govoru, da je Lindbergh s preletom Atlantskega morja izvršil delo, ki je vredno največjih del v svetovni zgodovini. V predsedniškem vozu sta se nato odpeljala Lindbergh in njegova mati v Belo hišo, vedno znova burno pozdravljana od množice.

V ponedeljek se je popeljal Lindbergh s svojim aeroplanom, ki ga je pripeljal s seboj v Ameriko, iz Washingtona v Newyork. Newyorški

župan je na zahtevo prebivalstva proglasil ta dan za narodni praznik. V Newyorku je doživel Lindbergh še veličastnejše manifestacije kakor v Washingtonu.

Polkovnik Lindbergh še ni odgovoril na nobeno nešteti laskavih ponudb, ki jih je prejel in jih še prejema. Najresnejša in najprimernejša za njega je ponudba Zveze zračnoprometnih družb, naj prevzame vodstvo vsega zasebnega zrakoplovstva v Zedinjenih državah. Ponujajo mu stalno letno plačo 100.000 dolarjev (56 milijona dinarjev).

★

× **Strašna borba za življenje v zraku.** Letalci preživljajo v zraku včasih prav strašne trenutke, kakor nam pričuje naslednji dogodek: Ameriški mornariški letalec Schlossback je delal drzne poizkuse z obrati. Zadnji poizkus mu je ostal za vse življenje v spominu. S svojim letalom je ležal v zraku z zadnjim delom navzdol in se hotel prevrtniti z nosom navzgor. V tistem hipu je opazil, da se aeroplan noče obrniti okrog svoje osi. Letalec je napol vse sile in se uprl z nogo ob steno, pri tem so se pa pretrgali jermeni, s katerimi je bil privezan h kabini. Že je padel z glavo navzdol iz kabine, ko se je v zadnjem hipu ujel za naslonjalo, dočim je začelo letalo z največjo brzino padati. Vse to se je odigralo v dveh, treh sekundah. K sreči se je letalo med vratolomnim padcem zavrnilo, in ta trenutek je Schlossback porabil, da je spravil aeroplan v normalno lego. Ko je srečno pristal, je imel nad senci sive lase, ki so bili nekaj sekund poprej še črni.

× **Strahovi zmešali zdravnika.** Amsterdamski zdravnik dr. Zaber je bil nedavno pozvan k nekemu bolniku v predmestje. Njegova žena je zvedela, da je hiša, v katero kličejo njenega moža, hiša duhov, zato ga je pregovarjala, da bi obisk opustil. Dr. Zaber se je ženi smejal in jo prepričeval, da je njena bojazen neutemeljena. Ker so ga ponovno klicali, je šel k bolniku. V hiši ga je sprejel star služabnik, ki ga je odvedel v malo sobico. Tam je ležala v postelji mlada krasotica v najlepših letih. Bila je jetična. Zdravnik je takoj videl, da se nagiba njeno življenje h koncu. Po pregledu je dr. Zaber napisal recept, se poslovil in obljubil, da se bo v kratkem zopet

vrnil. Obisk je res ponovil, našel pa je to pot hišo docela izpremenjeno. Sobica, v kateri je prvotno ležala mlada krasotica, je bila zaklenjena. Zdravnik je prosil hišnika, naj mu sobo odpre, a stari služabnik ga je na to prošnjo začudeno pogledal in mu povedal, da je hiša prazna in da ni v sobici že dvajset let bilo žive duše. Nato je prosil dr. Zaber hišnika, naj mu vendarle odpre sobico, katero je označil, toda stvari v njej so bile postavljene na glavo. Postelja je izginila. Pohištvo je bilo polno prahu, ki ga je bilo več prstov na debelo. Bolnice ni bilo nikjer. Samo na mali mizici sredi sobe so ležali recepti, ki jih je dr. Zaber napisal ob svojem prvem obisku. Zdravnika je to spravilo popolnoma iz ravnotežja. Njegove fantazije so postajale vedno hujše in končno so morali siromaka izročiti v blaznico.

× **Bivši madžarski boljševiški samosilnik v blaznici.** Izza madžarske boljševiške strahovlade leta 1919. znani diktator Bela Kun, ki je po polomu boljševiške vlade na Madžarskem pobegnil v Rusijo, končuje sedaj svojo življensko pot v moskovski norišnici. Sovjetska oblast njegovo bolezen skrbno prikriva. Ko se je izvedelo, da je Bela Kun izginil iz Moskve, so sovjetska oblastva razširila vest, da je odšel v posebnem poslu v Sibirijo, drugič zopet v južno Rusijo. Te dni pa se je zdravstveno stanje Bela Kuna tako poslabšalo, da ga tudi sovjetska oblastva niso mogla več prikrivati. Bela Kun je začel noreti in je postal tako nevaren, da so ga morali zapreti v moskovski norišnici. Tam bo žalostno končal mož, ki se je povzpел po prevratu na vrhunec slave, bil diktator države in ki je prelil kri nešteti nedolžnih žrtev.

× **Opasna tolovajska družba v Rusiji pod ključem.** Pred kratkim je bil v bližini Moskve aretiran voditelj velike roparske tolpe Kolka, ki je bil strah in trepet vse pokrajine. Ko je bil načelnik tolpe enkrat na varnem in v okovih, ni več poznal tovarištva in je po vrsti izdal vse svoje roparske pajdase. V preiskovalnem postopanju se je dognalo, da je ta tolovajska družba izvršila 130 umorov in roparskih napadov. Po 16dnevem razpravljanju pred moskovskim sodiščem je bilo osem razbojnikov obsojenih na smrt, ostali pa so prejeli plačila v večletnih ječah.

Vaša srečka je pri nas!

Naročite si jo takoj!

Komur je bogastvo sreča,

mu je lahko dosegljiva. Kupi naj si, dokler je čas, srečko. Mnogo jih je, ki so potom državne razredne loterije postali čez noč bogataši. Tudi Vam je odprta ta pot. Srečke za Ljubljano in za vso Slovenijo razpošilja

Zadružna hranilnica, r. z. z o. z. na Sv. Petra cesti št. 19.

Izrežite ta naročilni listek in ga takoj odpošljite na naslov: **Zadružna hranilnica v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 19.**

Prosim, da mi pošljete sledeče srečke 14. kola državne razredne loterije

..... celih	po Din 100.— = Din
..... polovičnih „	50.— = „
..... četrtinskih „	25.— = „

Znesek sem Vam z isto pošto nakazal.

Skupaj Din

Natančni naslov:

Ime in priimek

Stanovanje in zadnja pošta

Ulica štev.

Podpis:

Tajinstveni morilec deklet. (Nadaljevanje.)

Maudi zastane beseda. Sedaj se spomni svarila pevke, ki ni nič več prišla.

«Dogovor, pogodba?» spravi deklica s težavo iz sebe.

«Da, gospodična Hopkins. Tukaj jo imam, prosim, berite!»

Gospa Miller ji dá usodepolno listino v roko ter ji pokaže mesto, kjer so omenjena tudi oblačila.

«Tukaj, tole prečitajte,» pristavi počasi.

Oblačila, katera dobe nastavljenke od mene, se morajo plačati v roku štirih tednov.

Maud štrli v pogodbo. Da, tukaj stoji črno na bellem, in pogodba nosi njen lastnoročni podpis. Ne da bi prečitala, jo je podpisala. Toda to je sedaj prepozno, pogodba nosi njen podpis. Vsa obupana štrli Maud predse, vsa oblačila je že imela na sebi, kaj naj sedaj le počne?

Tedaj pa se gospa ravnateljica nenadoma tako veselo zakrohota, da se Maud docela začudena ozre v spletkarsko damo.

«Toda, gospodična Hopkins, zdi se mi celo, da si zaradi tega računa prav po nepotrebnem napravljate težke skrbi. Pa menda ne mislite v resnici, da bom zalitevala od vas ta znesek?»

«Kaj naj pa to zopet pomeni?» šine Maudi v glavo, ne vedoč, kaj naj na te besede odvrne.

«Niti ena mojih nastavljenk ne plača računov za ta oblačila,» nadaljuje ravnateljica s poučljivim naglasom, «vsi računi se z največjo darežljivostjo poravnajo od povsem druge strani.»

«Druge strani?» zajeclja Maud.

«Seveda. Saj bi morali pri razmeroma nizki gaži že itak trpeti pomanjkanje. Račune za oblačila poravnajo gospodje, s katerimi se zabavajo moje nastavljenke, kar se seveda že samo po sebi razume.»

Mlada deklica ne more verjeti lastnim ušesom, kar je ravnateljica slišala.

«Gospodje?» vpraša začudeno kot da ni prav slišala.

«Kajpak!» vzklikne gospa Miller smehljaje. «In tudi vaše obleke, drago dete, bodo še danes plačane. Ali ne slutite od koga?»

«Jaz — jaz vas ne razumem.»

«Povejte mi vendar, gospodična, ali niste opazili, da vam je eden izmed gospodov, še mlad mož s temno brado, večkrat poklonil cvetice?»

Maud le glavo nekoliko povese.

«Ta gospod torej, zelo premožen mož, bo še danes poravnal račun za vašo oblačila.»

Sedaj se uboga deklica visoko zravna. Iz nežnih lic ji žari jeza in stud, oči se ji bliskovito svetijo, ko stoji vzravnan pred ravnateljico, ki se je obenem z njo dvignila s sedeža.

«Niti pšenica ne bo plačal ta gospod,» vzklikne Maud razsrjeno. «Oh, moj Bog...»

Maud ne opazi, da se je zastor nalahko dvignil, izza njega pa se je prikazal Alfredov izživel obraz. S pohotnimi očmi motri pustolovec svojo žrtev. Še nikdar ni tako strastno hlepel po lepi deklici kot ta trenutek.

Gospa Miller odločne besede uboge deklice niti malo ne spravijo iz ravnotežja.

«Račun za oblačila hočete torej sami poravnati, gospodična?» reče deklici z rezkimi besedami. «Dobro, ne bom vam tega branila. Toda opozarjam vas, da potrebujem denar takoj, brez vsacega odloga.»

Maud stopi korak nazaj, nato se pa ubožica ihte zgrudi na bližnji stol. Sedaj ji je namreč šele docela jasno, kako grozna nevarnost ji preti. Tedaj revica na vse grlo zakriči, sedaj je tudi ona zagledala pustolovčev obraz. Kot brezumna plane k oknu. Toda gospa Miller je že pri njej.

«Nobenega hrupa,» reče s strogim glasom. «Zahtevam le svoj denar, drugega nič ne zahtevam od vas.»

Komaj se le s težavo drži pokonci. Edinole zavest, da ji preti strašna nevarnost, ji dá nove moči, da se

ne zgrudi. Z naporom vseh sil se sedaj vzravna, iz oči ji odseva izraz brezmejnega preziranja.

Alfred stopi sedaj bliže.

«Gospodična,» izpregovori mirno, «zakaj se tako razburjate? Saj vendar ni nič hudega, če poravnam račun za vašo oblačila.»

«Ne maram,» zakriči Maud smrtnobleda. «Ne, ne, ne maram ničesar — ničesar od vas.»

Iz dvorane se slišijo zvoki klavirja; znak, da je nekaj gostov že prišlo. Zaradi tega si gospa Miller ne upa iti do skrajnosti, da bi deklico s silo tirala v naročje pohotnega pustolovca.

«Preudarite vendar mirno moj predlog,» gospodična,» reče ravnateljica prijazno. «Ta gospod ima vendar le najboljše namene z vami, hoče vam pripomoči do boljšega kruha, morda vas dá celo izobraziti za prvovrstno pevko.»

Pustolovec hoče znova prigovarjati deklici, da naj sprejme njeno dobro hotečo ponudbo. Ko pa zapazi, da hoče Maud na vse grlo zaklicati na pomoč, se obrne proti vratom.

«Gospa Miller,» reče pustolovec dozdevno docela ravnodušno ravnateljici, ki ga je spremljala do vrat, «dopovejte vendar mladi dami, da imam najboljše namene z njo. Čez pol ure se zopet vrnem.»

Maud se globoko oddahne, ko vidi, da je pustolovec odšel. Zato se pa gospa Miller trese od jeze, da ji je njena nakana to pot izpodletela.

«Bodite vendar pametni, gospodična Hopkins,» pogovarja s prijaznimi besedami zbegano deklico. «Saj denar moram dobiti. Dovolite vendar, da gospod poravnava vaš račun, saj je vendar tako brhek in tako ljubezniv.»

«Ne, raje umrem, kot da bi prenesla tako sramoto.»

Gospa ravnateljica se na glas zasmeje.

«Sramota? Kakšna sramota pa je vendar to, draga moja? Vse dame, ki so bile doslej pri meni uslužbene, so vedno račune za obleke na ta način uredile. Da so se za tako uslugo gospodom na en ali drug način izkazale hvaležne, tega jim vendar nikdo ne more šteti v zlo.»

Maudi se vrti v glavi.

«Oh, moj Bog, kje se nahajam?» vzdihuje uboga deklica. «V kakšen kraj sem zašla?»

«V zelo odličnem, prvovrstnem varijetu,» jo prekine ravnateljica. «Tukaj ni nikakoli tolovajska jama ali beznica, moram vas torej opozoriti, da se drugače izražate o mojem zavodu. Ali hočete torej račun sedaj poravnati ali naj se zatečem k sodišču, da vas prisili k izpolnitvi pogodbe?»

Deklica misli sedaj na svojo mater, na bolnega bratca. Morda ji sedaj vzamejo še to, kar ima, morda bo morala še ona s težkim delom poplačati njen dolg? Grozno, strašno! Kaj naj stori? Umreti? Da, smrt v Temzinih valovih je zadnja pomoč v njenem obupu. Čim je mrtva, potem ne more nihče ničesar zahtevati niti od matere niti od njene sestre ali brata.

Maud se je odločila za smrt.

«Vašo ponudbo odklanjam,» reče Maud odločno. «Storite, kar hočete. Niti belica ne sprejemem od tega gospoda.»

Gospa Miller skomigne z rameni. Seveda niti malo ne misli, da bi svojo grožnjo v resnici izvedla. Maud krasno poje, njen sloves napolni dvorano vsak večer do zadnjega sedeža, kar se je prej le redkokdaj pripetilo. Seveda bi pa tudi rada ustregla pustolovčevi želji. Denar ji je vedno dobro došel, pa naj bi si ga pridobila na kakršenkoli način.

«Gospodična Hopkins,» reče mirno, «ne maram vam še dalje prigovarjati, toda jutri moram vsekakor račun poravnati, odkod naj vzamem denar? Vaša oblačila so bila nova, sedaj jih ne morem več dati nazaj, tudi jih potrebujete za nastope na odru. Zato mi vendar storite uslugo ter sprejmite ponudbo ljubeznivega, dobrosrčnega gospoda, ki nima nobenih zlih namenov.»

Toda Maud se predobro zaveda, da je zgubljena in izročena na milost in nemilost, če sprejme ponudbo. Ne, odločila se je za smrt. Gospa Miller je uvidevna ženska. V očeh obupane deklice razbere, da bi šla raje prostovoljno v smrt kot pa se udala pustolovčevi po-

hotnosti. In svoje dobre pevke nikakor ne mara izgubiti.

Ravnateljica prav nič ne zapazi, da je nekdo zastor pred vrati znova odmaknil in da skozi odprtino mirno in z največjo pozornostjo motri nenavadno sceno med njo in ubogo deklico. Vendar pa ta z gosto brado obraščeni obraz ni Alfredov. (Dalje prihodnjič.)

Zabavni kotiček.

Skrivnostna beseda.

Miha: «Dober dan, Jaka, kaj se držiš tako čemerno?»

Jaka: «Strašno sem razburjen. Včeraj sem se pogovarjal s svojo ženo, pa sem rabil neko besedo, ki ji ni bila prav. Od tedaj pa ona ne govori z menoj nobene besede več.»

Miha: «O, ti si srečen med srečnimi. Kakšna pa je bila tista beseda?»

Dober izgovor.

Sodnik: «To je pa že preveč; obtoženec je sedaj celo zaspal.»

Zagovornik: «Gospod sodnik, tukaj vidite: tako more spati samo dobra vest...»

Zvestoba na več strani.

V trgovini zahteva gospod razglednico z napisom «Večno tvoj!»

Prodajalka mu ponudi zahtevano in ga vpraša, kaj še želi.

Vse pod klopjo.

V Kurji vasi je pridigoval župnik, kako nemoralno žive nekatere ženske v njegovi župniji. «Ena teh se nahaja sedajle celo v cerkvi,» se je razhudil župnik, «ne maram je imenovati, temveč ji bom samo vrgel molitvenik v glavo... Eden, dva, tri...»

V tistem hipu so se vse v cerkvi se nahajajoče Kurjevaščanke skrile pod klopi...

Dobra hčerka.

Gervazij: «Za ročna dela se pač ne zanimate, gospodična Kunigunda?»

Kunigunda: «O, pač! Včasih cele ure gledam, kako mama zadeluje lukuje na mojih nogavicah...»

Doraščajoče šolarice.

Vera: «Kaj se je treba spovedati, če me je kdo poljubil?»

Zora: «Če nisi imela pri tem pregrešnih želj, mislim, da ljubi Bog ne more imeti ničesar proti poljubu.»

Sto žrtev.

Prodajalec časopisov: «Velika nesreča! Sto žrtev!»

Gospod: «Dajti mi časopis!» Gospod začne listati po časopisu, nakar reče: «No, kje je tistih sto žrtev?» (Potem, ko pogleda): «Saj tu ni nič posebnega.»

Prodajalec: «Vi ste že 101. žrtev, ki sem jo ujel...»

Škoda bi ga bilo.

Navidezno zdravega mladega žida je vprašal sopotnik: «Zakaj te niso vzeli k vojakom?»

Žid: «Oficirjev so imeli že dosti, za prostaka pa me niso vzeli, češ, da bi me bilo škoda...»

Za poletno sezijo

so
gotovo

najboljši

„DOKO“ čevlji.

Gospodje in dame, ku-

pujte le najelegantnejši

in trpežni domači izdelek

Trgovina „DOKO“, Iv. Čarman
Prešernova ulica št. 9, dvorišče